

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

Dotazník

1. Očakávania od Vodnej rady

Ako a s čím Vám môže pomôcť Vodná rada?

Čo očakávate od Vodnej rady?

- *koordinovanejšie hospodárenie s vodou – všetky postupy v mikroregiónoch*
- *iniciovanie zámerov na revitalizáciu krajiny, obnovu vodného režimu*
- *zlepšenie rázu krajiny*
- *budovanie zelených plôch*
- *výsadba stromov, zelene*
- *budovanie hrádzok v lesoch a zádržných vodných plôch*
- *zlepšenie kvality ovzdušia*
- *riešenie odtokových pomerov*
- *zavlažovanie krajiny*
- *rôznorodosť krajiny*
- *zdieľanie príkladov dobrej praxe*
- *poskytovať rady ako vytipovať vhodné pozemky, čo všetko a ako treba vybaviť*
- *Odborná pomoc pri spracovávaní projektov a podávaní žiadosti o nenávratný finančný príspevok*
- *vybudovanie vodozádržných a protipovodňových opatrení*
- *“dotiahnutie“ vody do katastra obce Čierne Pole cez vybudované hydromelioračné kanály a závlahy*
- *Dôkladnejšie oboznámenie sa s danou problematikou – Voda v krajine. Získanie širšieho obrazu o tejto oblasti. Odbornú pomoc či usmernenie pri príprave prípadných projektov a poradenstvo pri hľadaní ich finančného pokrytia.*
- *pôvodná predstava – vytvorenie 3-4 sekcií vodnej rady pre okres Michalovce a rovnaký počet pre okres Sobrance - každá sekcia vytvorí plán opatrení na zlepšenie hospodárenia s vodou z hľadiska časového i náročnosti finančných nákladov. Takto vytvorené plány by mali byť koordinované nadsekčným orgánom, ktorý by zároveň koordinoval zjednotené plány pre okresy Michalovce a Sobrance. Musí byť*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

identifikovaná priorita, ktorá bude spájať všetky plány sekcií, táto však v detailoch realizácie by nemusela byť uniformná, mohla by sa líšiť podľa podmienok konkrétneho mikroregiónu.

- *budovanie remíziok, nakoľko kataster obce Senné má nadmorskú výšku 103 a až 97, aj tu treba hospodárenie s vodou veľmi koordinovať*
- *účasť ŠOP, SVP, OU, prípadne mimovládok aktívnych v danej problematike je vo vodnej rade nevyhnutná, inak nevidím reálny dopad na krajinu a vodu v nej*

2. Vízia

Ako sa zlepši životné prostredie v oblasti / v regióne do roku 2030 na základe pôsobenia Vodnej rady?

Aká je Vaša predstava budúceho žiaduceho cieľového stavu oblasti / regiónu ?

- *protipovodňová ochrana*
- *multifunkčné komplexné riešenia – turistika, lov, chov rýb, chov včiel, zavlažovanie, rôznorodosť krajiny, oddychová zóna*
- *viac priestoru pre voľne žijúce zvieratá a celkové zvýšenie biodiverzity*
- *zlepšenie stavu ochrany prírody*
- *viac vody v krajine, zmiernenie dopadov sucha*
- *multifunkčné komplexné riešenia – turistika, lov, chov rýb, zavlažovanie*
- *rôznorodosť krajiny*
- *dostatok zelene – zdravý, čerstvý vzduch*
- *realizácia projektu do piatich rokov*
- *realizácia projektu do desiatich rokov*
- *pôsobenie Vodnej rady sa prejaví na ráze krajiny - viac zelene v extraviláne a snahu zadržať viac vody formou prekážok na tokoch, či vznikom nových vodných plôch.*
- *Na mape Územného plánu rozvoja obce Budkovce sa už niekoľko rokov objavuje v strede obce prietochná vodná nádrž na potoku Duša o ploche cca 1-1,5 ha, ktorá dodnes nebola realizovaná najmä z finančných dôvodov*
- *hladina vody klesla za 40 rokov minimálne o 2 metre - Z riek sa urobili kanály, erózia dna, čo má za následok aj pokles spodnej vody. Odvodňujeme krajinu. Aspoň čiastočná revitalizácia vodných tokov,*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

oživenie niektorých teraz tzv. mŕtvych ramien by značne napomohla k zadržaniu vody v krajine.

- *revitalizácia hlavných tokov územia - Laborec, Uh, Čierna voda, Latorica, potok Duša včítane skultúrnenia brehových porastov, úpravou priestorov na kúpanie, splavovanie, vodnú turistiku, intenzívny chov rýb*
- *vyčistiť melioračné kanály a sprietočniť ich tak, aby v prípade potreby mohla byť do nich privedená voda z riečného zdroja a systémom drenáže a vzlínaním priviesť vodu ku koreňom pestovaných plodín*
- *vyčistenie a sprietočnenie vodných tokov Duša a Laborec*
- *vybudovať záchytné nádrže na zavlažovanie polí, ale hlavne revitalizovať z výdatných zdrojov ako je Laborec, potok Duša pre rybné hospodárstvo a závlahu. Z tohto a podobných zdrojov realizovať závlahu drenážnym podmokom najmä na lokalitách, kde je vybudovaná drenáž v minulom období v dobrom technickom stave. Ale hlavne využiť v plnej miere vybudovanú sieť závlahového systému v rámci VSN 1 až 5.*
- *legislatívne upravené podmienky pod koordináciou štátu pre potrebnú estetizáciu krajiny a to pre vlastníkov pôdy, pre užívateľov, poľovníkov, ochranárov atď.*
- *pre farmárov, ktorí poľnohospodársky užívajú pôdu by mali byť stanovené pravidlá dotačnej stimulácie pri realizácii systému agrotechniky efektívne využívajúcej vlahu, ale aj z aspektu zvyšovania sorpčnej kapacity pôdy na vodu využitím zeolitových kondicionérov a hnojív*
- *vyčistenie odvodňovacích kanálov a správna prevádzka čerpacích staníc*
- *vyčistenie prídumových odtokových foriem – priekopy /šance/*
- *informovať občanov na stále zachytávanie dažďovej vody a lepšie hospodárenie – využiť verejné informačné prostriedky aj obecný rozhlas*
- *zlepšenie kvality ovzdušia /klimatické zmeny/– riešiť dopravu a vzdelávať občanov, aby nekúrili v rodinných domoch nevysušeným drevom*
- *obec Bajany má vybudované v katastri poľné cesty – výsadba stromov podľa plánu pri poľných cestách, vyčistenie a spriechodnenie kanálov a zbavenie náletových drevín rigolov v katastri obce, vybudovanie záchytných vodných plôch*

3. SWOT analýza

Určenie silných a slabých stránok v regióne z hľadiska vodného hospodárstva.

Prosíme, aby ste doplnili konkrétne údaje, ktoré sa týkajú Vašej obce či regiónu.

Silné stránky	Slabé stránky
----------------------	----------------------

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

<ul style="list-style-type: none"> - dostatok zrážok - väčšie množstvo potokov ,ktoré vyvierajú v našich kopcoch - príroda a stromy v lesoch ,ktoré udržiavajú vodu a vlhkosť - Zatiaľ pomerne dostatok zelene – na lúčkach a v lesoch v našom okolí - Prítomnosť vodnej plochy – prírodná rezervácia ORTOV - Prítomnosť bažinatých plôch zarastených krovínami a stromami - hustá sieť odvodňovacích kanálov, ktoré môžu slúžiť na zadržiavanie vody a obnovu mokradí - zvyšky mokradových biotopov s obrovským významom pre biodiverzitu, vodný režim v krajine - chránené územia so zachovalými mokradami – potenciál pre turizmus - Vybudované hydromelioračné kanály a závlahy - Vybudované prečerpávacie stanice - v chotári Budkovce tri vodné plochy 1+1+2 ha - Obcou Budkovce preteká potok Duša, kde je vybudovaný systém troch rybníkov významný z hľadiska rybného hospodárstva -z estetického hľadiska potok Duša preteká stredom obce a po jeho revitalizácii by sa stal atraktívnou oddychovou zónou pre obyvateľov - Starosta Budkoviec (už 2. volebné obdobie) je aktívny, má snahu obec zveľaďovať a je nápomocný snaživým organizáciám - v obci Budkovce viaceró aktívnych organizácií, z ktorých najmä OZ GAZDA má široký záber aktivít - na území sa nachádza rieka Laborec ako výdatný zdroj vody - v chotári obce na rozhraní Budkoviec a Stretávky sa nachádza vodojem s	<ul style="list-style-type: none"> - Rýchly odtok vody – skoro až vysychanie Udoča a Latorice - V lesoch zbadat pomerne veľa vysychajúcich stromov. Pri vysádzaní stromčekov veľké množstvo vyschnutých , neujatých stromčekov práve kvôli nedostatku vlahy. - odtok vody do kanálov, domových priekop - nevysporiadané vlastnícke vzťahy pozemkov, kde by sa mohli realizovať vodozádržné opatrenia - nevysporiadané vlastnícke vzťahy pod hydromelioračnými kanálmi a prečerpávacími stanicami - slabé zrážky - veľká vzdialenosť aktívneho toku - zdevastované prečerpávacie stanice na hydromelioráciách - zdevastované závlahové sústavy - drasticky odvodnená krajina - málo prvkov na zadržanie vody v krajine - slabé povedomie verejnosti o význame mokradí a vody v krajine pre celú spoločnosť - neustále snahy o odvodňovanie aj tam kde sa voda cielene zadržiava – nepochopenie významu - znečistenie, čierne skládky odpadu v takmer každej „jame“ - Potok Duša má v posledných rokoch v lete dlhodobo nulový prietok. Z toho dôvodu klesá hladina v nádržiach aj o 70 cm. - pasivita predošlého starostu obce Budkovce - Aktívni členovia miestnych organizácií sú takmer všetci dôchodcovia - nezáujem mladých angažovať sa -Vody Laborca prakticky nemajú žiadny zádržný prvok
---	---

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

<p>kapacitou 500 m³, ktorý mal slúžiť pre zavlažovanie 12 tisíc ha pôdy tohto regiónu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vybudovaný podzemný tlakový rozvod na závlahu takmer na celej výmere ornej pôdy v chotári obce Budkovce - Vybudovaná sieť melioračných kanálov s podzemnou drenážou, ktorá je schopná po technickej stránke slúžiť vzduťím vody v drenoch aj na závlahu podmokom - v chotári obce Budkovce sa nachádza lužný les na výmere 230 ha, čo je významná plocha z hľadiska zachytávania zrážkovej vody a vytvárania priaznivej mikroklímy, ako aj pre voľne žijúcu zver - kataster obce Senné je odkanalizovaný melioračnými kanálmi - vodojem pri Stretavskom moste - dostatok kanálov v katastri obce Bajany a miest na zachytenie vody - možnosť zavlažovania pomocou rieky Uh ako v minulosti - množstvo trávy 	<ul style="list-style-type: none"> - Zarastené melioračné kanály sú v letnom období bez vody, potrebujú vodný zdroj - Rieka Laborec nemá upravené brehy, sú porastené nežiaducou vegetáciou, ktorá je popadaná aj vo vode - potok Duša je znečistený bahnom, na regulovanom dne je až 50 cm nános - Na potoku Duša absentuje vodná hrádzka jedná až dve, čo by umožnilo zdravé prostredie pre ryby - orná pôda v chotári Budkovce je využívaná viacerými subjektmi s rôznym stupňom kvality agrotechniky a užívania chemických prípravkov - melioračné kanále, v ktorých je stojatá voda, sú neúčinné. Táto stojatá voda má vysokú kyslosť, ba dokonca je až škodlivá pre zver - stekanie vody do kanálov – málo vodozádržných prvkov - vysychanie potokov v letnom období a počas sucha - kanály a zachytavacie miesta sú zarastené náletovými drevinami a neudržiavajú sa
<p style="text-align: center;">Príležitosť</p> <ul style="list-style-type: none"> - V regióne veľa ľudí, ktorí by sa určite zapojili do práce - chuť do roboty riešiť problémy s vodou v regióne - chuť a skúsenosti s obnovou vodného režimu, obnovou a manažmentom mokradí - Premyslená koncepcia realizácie dopravy a udržiavania vody v krajine - rozvoj rastlinnej výroby - vyriešiť systém opatrení pre efektívne hospodárenie s vodou s potrebným finančným zabezpečením - V katastri obce Senné nie je problém s vodou nakoľko majú rieku, niekoľko 	<p style="text-align: center;">Ohrozenie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zlé nastavené hospodárenie s vodou – ak takto pôjde ďalej, budeme tu mať Saharu - nevyužitá voda, ktorá iba odteká - Nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu - nedostatok informácií ako postupovať a úspešne zrealizovať cieľ - nepochopenie u kompetentných úradov - Nedostatočná legislatíva - komplikované vybavovanie povolení - Ťažký prístup k EUROFONDOM - Potok Duša je odrezaný od prameňa (odpadový kanál Chemka), preto

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

<p><i>rybníkov a hladina Čiernej vody je po celý rok veľmi vysoká.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- vypracovanie plánov s harmonogramom na obnovu prostredia v katastri obce Bajany</i> <i>- do prírody patrí dobytok – vypasenie tráv, hnoj</i>	<p><i>nulový prietok v letných mesiacoch bude asi bežný.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Koronavírus - Obmedzenie investícií</i> <i>- Súčasný stav sa dá charakterizovať ako žiadne hospodárenie s vodou, keď sú prirodzené zrážky je dobré, ak nie sú tak je zlé !</i> <i>- vzhľadom k nízkej nadmorskej výške obce Senné hrozia obci záplavy</i> <i>- komplikované a často nejasné majetkové a užívateľské vzťahy</i> <i>- zlé nastavenie poľnohospodárskej politiky</i> <i>- mnoho vecí, najmä poľnohospodárstvo je potrebné vrátiť do starých koľají s prepracovaním na dnešné podmienky</i>
--	---

4. Cieľové skupiny

Aké cieľové skupiny by mali z projektu úžitok? Koho by sa projekt týkal?

Zasahuje projekt aj do iných obcí? Ovplyvní aj iný región?

- Všetci obyvatelia Zemplína*
- farmári, poľnohospodári, obyvatelia obcí, rybári, lesníci, turisti*
- školská mládež*
- ornitológovia, poľovníci*
- susedné obce a regióny*
- príroda – fauna a flóra*
- Zvýši sa biodiverzita a vodozádržné opatrenia kladne ovplyvnia aj širšiu oblasť po stránke udržania vody k krajine. Sfunkčnením hydromelioračnej sústavy by potenciálne malo osoh – mohlo využívať vodu z rieky UH 5 katastrov obcí o ploche cca 28 km²*
- Široké spektrum, hoci participácia niektorých skupín vyššia.*
- Komplexné riešenie projektu bude mať bezprostredný úžitok najmä pre agropodnikateľov, pretože významne ovplyvní pestovateľské možnosti plodín. Možnosť závlahy pomôže stabilizovať úrody v jednotlivých rokoch.*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- *Revitalizácia vodných zdrojov umožní aj rozvoj vodnej turistiky, rybného hospodárstva, zlepši podmienky aj pre život voľne žijúcej zveri a pre samotné poľovníctvo.*
- *kultúrna esteticky upravená krajina bude mať celospoločenský význam a slúžiť ako zelená oddychová zóna pre všetkých.*
- *Všetci – obnovy krajiny, vodného režimu a vody budú profitovať všetky záujmové skupiny, široká verejnosť. Priamo to ovplyvní najmä ľudí miestnych v teréne (poľnohospodári, poľovníci, rybári, ochranári, turisti). Celkovo by bol dopad pozitívny, len dočasne a na menších plochách môžu byť niektoré skupiny obmedzené (prístup na pozemky ak sú zaplavené)*

5. Konkrétne aktivity, ktoré je potrebné spraviť, aby sa:

- a) zo slabých stránok stali silné
  - b) príležitosti premenili na rozvojové ambície
  - c) minimalizovali ohrozenia
- *najdôležitejšie je zachytávanie alebo „Zadržanie dažďovej vody v intraviláne obce“. Toto podporili v roku 2019 už aj v Bratislave. Vid’.: <https://bratislava.sk/sk/financny-prispevok-na-hospodarenie-so-zrazkovou-vodou>*
  - *Zmeniť legislatívu – pôda neznámych vlastníkov by mala prejsť do vlastníctva obcí. Zámenou pozemkov by bolo možné zrealizovať opatrenia na vhodných lokalitách.*
  - *Legislatívne upraviť možnosť obci nadobudnúť vlastníctvo k hydromelioračným kanálom, závlahám, prečerpávacím staniciam za primeraných finančných podmienok.*
  - *Vysporiadať vlastnícke vzťahy pod hydromelioračnými zariadeniami.*
  - *Odpustenie poplatkov za čerpanie vody z vodných tokov pre účely vodozádržných opatrení na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy.*
  - *Odpustenie poplatkov “za elektromery“ – znížiť cenu energie, ak je potrebná na udržiavanie systému vodozádržných opatrení.*
  - *Úpravou odtokových kanálov napr. prehrádzkami ovplyvniť odtok vody z krajiny.*
  - *Umožniť obciam čerpať nenávratné finančné príspevky z európskych fondov na účely realizácie vodozádržných opatrení a sfunkčnenia hydromelioračných zariadení za primeranej spoluúčasti.*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- *Získať do skupiny človeka, ktorý sa vie zdatne pohybovať v oblasti potrebnej legislatívy a má informácie o finančných zdrojoch.*
- *- zaangažovať do aktivít mladých ľudí*
- *Laborec ako hlavný zdroj vody: Začať úpravou brehov Laborca a zabezpečiť bezproblémový odtok vody. Vybudovať vodnú zdrž a docieľiť zdvihnutie hladiny vody. Následne zdvihnutú vodu dostať do systému melioračných kanálov a z kanálov do jednotlivých odvodňovacích drénov formou závlahy podmokom a vzlínaním vody ku koreňom pestovaných rastlín.*
- *Cez konkrétny melioračný kanál riešiť revitalizáciu potoka Duša vodou z Laborca. Vyčistiť Dušu od nánosov bahna a urobiť dve hrádzky na zadržovanie vody*
- *Legislatívne upraviť štátnu dotáciu na podorničné kyprenie a podryvávanie ornej pôdy pre agropodnikateľov*
- *vyčistiť melioračné kanály, a aby stavidlo na melioračnom kanály riadila obec a nie štátna ochrana prírody*
- *rozvoj rybárstva a turistiky*
- *spolupráca s vodohospodárskym podnikom*
- *Vzdelávanie občanov, informovanosť*
- *aktivizovať školstvo a zvýšiť kvalitu vzdelávania v základných, stredných aj vysokých školách aj informácie pre všetkých občanov v mestách a obciach*
- *vybudovanie záchytných nádrží s vodou na poľnohospodárske účely, rybolov, napájanie zveri*
- *množstvo aktivít v rámci našich projektov - viac info napr. na www.vtaciraj.sk, alebo www.medzibodrozie.vtaky.sk*
- *vypracovať plán a následne na ňom pracovať*

6. Časový horizont týchto aktivít ? (robíme víziu na 10 rokov – do roku 2030, no niektoré aktivity môžu byť skôr realizované na časovej osi)

- *V prípade dostatku financií, ihneď navrhnuť a realizovať projekty.*
- *Aktivity by sa mohli zrealizovať v horizonte 5 – 7 rokov.*
- *Koronavírus to posúva do vzdialenejšieho obdobia.*
- *Úprava brehov Laborca a bezproblémový priechod vody - 3 roky*
- *Vybudovanie vodnej zdrže na Laborci pre možnosť závlahy - 3 roky*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- *Využitie zdvihnutej vody Laborca pre napájanie melioračných kanálov so zaústením do drenážneho systému - 5 rokov*
- *Revitalizácia potoka Duša cez konkrétny melioračný kanál - 5 rokov*
- *Legislatíva pre štátnu dotáciu na podorničné kyprenie a podryvávanie ornej pôdy pre agropodnikateľov a pre užívateľov prirodzených sorbentov vody ako je zeolit a zeolitové hnojivá - 3 roky*
- *Komplexné fungovanie celého systému na efektívne využívanie vody - 10 rokov*
- *Vzdelávanie občanov, informovanosť, vybudovanie záchytných nádrží s vodou na poľnohospodárske účely, rybolov, napájanie zveri – 5 rokov*
- *informovanie a vzdelávanie verejnosti, môže sa realizovať okamžite, ale efekt je dlhodobý a výsledky sa dajú očakávať až po čase- 3 roky*
- *aktivity na obnovu vodného režimu, obnovu mokradí si vyžadujú dlhšiu prípravu, hoci samotná realizácia je často len pár týždňov a pri dobrom nastavení efekt trvalý - 5 rokov*
- *zmenená krajina- 10 rokov*

7. Odhadované náklady na konkrétne aktivity, ktoré ste navrhli.

- *Vychádzajúc z projektu v BA (<https://bratislava.sk/sk/financny-prispevok-na-hospodarenie-so-zrazkovou-vodou>) – 1000 na žiadateľa, ktorý zrealizuje projekt na hospodárenie so zrážkovou vodou*
- *Budovanie vodozádržných opatrení na 1 ha poľnohospodárskej plochy – cca 200 000.- EUR.*
- *Sfunkčnenie jednej čerpacej stanice – cca 500 000.- eur. Pre celok je potrebné sfunkčniť 3 čerpacie stanice*
- *úprava brehov Laborca cca 20 000 Eur na 1 km*
- *Vodná zdrž na Laborci cca 50 000 Eur*
- *Napojenie vody z Laborca do systému melioračných kanálov cca 10 000 Eur na 1 ha*
- *Revitalizácia Duše vodou z Laborca cez melioračný kanál cca 20 000 Eur na 1 km*
- *Legislatíva na štátnu dotáciu pre agropodnikateľov cca 5 000 Eur*
- *budovanie vodozádržných opatrení na 1 ha poľnohospodárskej pôdy, 1 ha lesnej pôdy, 1 ár v intraviláne - náklady cca 50 000 až 100 00 eur*
- *Náklady nemôžu byť odhadované, musia mať presnú hodnotu*
- *Závisí od konkrétnych opatrení. Niektoré sa dajú realizovať za stovky EUR, ale väčšie a nákladnejšie si vyžadujú investície desiatky až stovky tisíc €.*

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- cca 1 milión EUR na kataster obce Bajany

8. Kto bude aktivity realizovať a kto koordinovať ?

- Poverený znalec problematiky

- Aktivity by mohla v katastri obce Čierne Pole realizovať obec prostredníctvom sociálneho podniku, resp. sa podieľať minimálne ako subdodávateľ na realizácii prác. Koordinovať práce by mohla Vodná rada resp. jej zložka, ktorá by mala právnu subjektivitu v spolupráci s obcou.

- Aktivity budú realizovať špecializované firmy podľa vopred vypracovaných projektov. Koordinácia celého systému a jeho fungovania bude prináležať vodnej rade, resp. ňou povereným špecialistom za úplatu.

- Realizovať aktivity musí kvalifikovaná firma a koordinovať kvalifikovaný odborník.

- Pozemkové spoločenstvo lesov a pasienkov Remetské Hámre a firmy ,ktoré majú na to kompetencie.

- realizovať - špecializovaná firma, koordinovať vodná rada regiónu

- V ideálnom prípade by ich mal koordinovať štát alebo samospráva pod odborným dohľadom ŠOP a SVP a na realizácii by sa mali podieľať všetky tieto subjekty vrátane tretieho sektora, majiteľov a užívateľov pozemkov. V skutočnosti v tomto štáte a samosprávu supľujú mimovládky a verejnosť.

- koordinovať obec, realizácia podľa druhu prác a toho, čo sa bude robiť, záverečné aktivity SHR a prenajímatelia pôdy

9. Odkiaľ získať zdroje?

- Na veľké projekty Štát /EÚ, na menšie obyvatelia miest a obcí

- Komplexné riešenie efektívneho využívania vody bude riešené z peňazí Európskej únie, resp. čiastočne kryté štátom

- z európskych fondov, štát, prípadne kraj a obec

- Dotácie pre agropodnikateľov budú zabezpečované zo strany štátu

- z Ministerstva životného prostredia SR

- Z Ministerstva hospodárstva

- od každého komu nie je ľahostajná budúcnosť nášho regiónu.

- OPKŽP, PRV, LIFE, cezhraničná spolupráca, ŠR, nadácie, súkromné zdroje.

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- štát, ktorý tiež vytvára podmienky pre dodržiavanie kvalitného životného prostredia

10. V tomto bode môžete napísať svoj vlastný názor, podnety a myšlienky, ktoré akýmkoľvek spôsobom súvisia s vodozádržnými opatreniami alebo činnosťou vodnej rady.

- Myšlienka POK je dobrá, všetko však závisí na dostatku financií, nakoľko ľudské kapacity by boli. Čo sa dalo pred 50-60 rokmi naplánovať (Veľký projekt) a zrealizovať za nízke náklady, s riadením štátnych orgánov – odvodňovanie močiarov na Zemplíne, vyrovnanie toku Latorice – v súčasnosti má kapacitu na realizáciu iba štát. Napríklad spojiť vodné toky Uh s Latoricou cez kanál Udoč – len to pekne vyčistiť. Latoricu medzi hrádzami znovu pustiť cez tam existujúce staré korytá – tým pádom rýchly odtok vody sa spomalí a na okolí sa zdvihne spodná voda.(Erdelyi, Pozemkové lesné spoločenstvo Čičarovce)

- V obci Čierne Pole došlo za cca 30 rokov k poklesu podzemnej vody v studniach o 3 – 4m.

V extraviláne sa nachádzajú viaceré močiare, ktoré sú celoročne bez vody, len krátkodobo sa tu vyskytuje voda. Močiare sú porastené močiarnymi rastlinami, ako trst', pálka, sitina a vrba rakyta. Pred cca 30 – 40 rokmi boli močiare celoročne zavodnené, žili v nich ryby a množstvo vodnej zveri. Ročne sa tu lovílo niekoľko stovák divých kačíc.

Nakoľko na zrážkovú vodu v našej lokalite sa nedá spoľahnúť, lebo nie je čo zachytávať, navrhujem doviesť vodu do katastra obce prostredníctvom vybudovanej sústavy hydromelioračných kanálov a troch čerpacích staníc (ČS), ktoré sú napojené na podzemné závlahy. Odber vody je z rieky UH vo Vysokaj nad Uhom. Sfunkčnením troch ČS a kanálov, ktoré sú vo vlastníctve Hydromeliorácie š.p.by sa dala doviesť voda do katastra obce a naplniť ňou močiare. Sekundárne sa dá voda využívať na závlahy pre poľnohospodárov. Takýmto opatrením by bolo možné doviesť vodu do katastrov obcí Vysoká nad Uhom, Pavlovce nad Uhom, Bajany, Čierne Pole a Krišovská Liesková. Potenciálne by sa dala sfunkčniť plocha závlah na výmere cca 28km². V katastroch týchto obcí by sa dali v nadväznosti robiť tiež vodozádržné opatrenia, lebo nimi prechádzajú melioračné povrchové kanály s prierezom cca 2,5 m².

Dĺžka kanála medzi Vysokou nad Uhom a Čiernym Poľom je cca 7 km, čiže po naplnení do výšky 1m pojme 17 500m³ vody.

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

ČS sú v súčasnosti rozbrakované bez čerpadiel, stoja len stavby. Pôda pod ČS a kanálmi nie je majetkovo vysporiadaná.

Močiare je potrebné prehĺbiť a odstrániť časť porastov, aby po napustení vodou mohli byť využívané aj ako rybníky na lov rýb.

Zavodniť navrhujem močiare M1 – 2,2 ha vodnej plochy (pri hĺbke 1m = 22 000 m³ vody), M2 – 4ha vodnej plochy (40 000 m³ vody), M3 – 0,25 ha vodnej plochy. (2 500 m³ vody).

Z dôvodu protipovodňových opatrení je potrebné prehĺbiť močiare M4 – 0,7 ha a M5 – 0,75 ha, ktoré budú mať vodozadržnú úlohu, nakoľko v prípade privalových dažďov dochádza k ich naplneniu zo svahov okolitých polí a zaplavovaniu domov a ciest v obci. Bolo tak aj v r. 2019. Z močiarov M4 a M5 odteká voda priekopami cez dedinu do jazera ORTOV. (Ing. Vladimír Vinco, obec Čierne Pole)

- Či už bude z mojej účasti v rade nejaký úžitok či nie, som rád že tu som, lebo pre mňa je to niečo ako Univerzita tretieho veku. Ďakujem! K nášmu snaženiu. Je viacero faktorov, ktoré majú na svedomí súčasnú zmenu klímy. Je ale počuť len jedno: emisie, emisie, emisie ... . Ja som nedávno zaregistroval takú informáciu, že keď pred časom vyčíňala sopka na Islande, údajne vyexpedovala viac emisii, ako ľudstvo za celý čas svojej existencie. Nie je v mojich schopnostiach posúdiť oprávnenosť takéhoto tvrdenia, ale jedno viem. Pri týchto emisiách ide v prvom rade o biznis, potom dlho nič a samotný úžitok pre planétu je diskutabilný. A ešte niečo. My neemisáči by sme potrebovali svoju Grétku. Trebalo by sa poobzerať. No zatiaľ toľko a verím, že už onedlho sa budeme môcť stretnúť normálne, naživo. Dovidenia! (Dušan Volovár, OZ Gazda Budkovce)

- Pre členov vodnej rady absentujú informácie o tom, v akých mantineloch sa pohybujeme z aspektu finančných nákladov. Rovnako je potrebné si ujasniť, či ideme riešiť celé záujmové územie naraz teda okresy Michalovce a Sobrance, alebo sa modelovo vyberie určitá zaujímavá lokalita, kde sa bude prezentovať realizácia projektu. S realizáciou by bolo potrebné začať s takou akciou, ktorá je problémom pre veľkú časť jedného či druhého okresu.

Na začiatku bola podaná informácia, že vodná rada bude mať určitý počet sekcií pre každý okres, zatiaľ sa pracuje spolu, čo môže pôsobiť zásadným spôsobom na rôznorodosť problémov navrhovaných na riešenie a realizáciu. (Ing. Ján Rimár, CSc. , Pasienkové spoločenstvo Olšiny, Černejky, Barónske Budkovce - pozemkové spoločenstvo)

Vodná rada okresov Michalovce a Sobrance

- *Každý kataster je iný a náš je pomerne dosť zavodnený aj v minulosti nás volali Senné blatá. A to si príroda zanechala doteraz, ale vo vodnej rade chceme spolupracovať a radiť sa s Vami. (Peter Saboslai, obec Senné)*

- *Vodozadržné opatrenia majú veľký význam nakoľko máme globálne otepľovanie a aj v našich hornatých oblastiach sa voda každým rokom stráca a v budúcnosti môže nastať taká situácia , že vyschnú aj pramene v horách a nastane sucho ,zmizne určitá časť nenahraditeľnej flóry a fauny v našom regióne, ktorá ma veľký vplyv na život ľudí./sibióza/. Myslím si ,že je najvyšší čas nebyť ľahostajný a predchádzať tak reálnym hrozbám , ktoré sa nás určite všetkých dotknú. Spoločnými silami môžeme zabrániť, predísť suchu a spustošenia nášho regiónu.(Róbert Landa, Pozemkové spoločenstvo lesov a pasienkov Remetské Hámre)*

- *Veci je potrebné riešiť návštevou na mieste, prijatím opatrení a rozhodnutí, vytvorením podmienok pre realizáciu, kontrolou plnenia prijatých opatrení, kontrolou dodržiavania prevádzkovania zrealizovaných prác. (Bc. František Genco, obec Bajany)*